

Studiekvalitet samt for geografi

Oppfølging av Studiekvalitetsmeldingen 2021 og planer for 2023

- Undervisningsseminarene der emneansvarlige på bachelor- og masternivå møtes på slutten av semesteret for å diskutere undervisningen har blitt gjenopptatt i 2022 etter en pause under pandemien. Det fungerer godt å diskutere undervisningsformer, pensum og vurderingsformer i et slikt forum. I møtene som ble gjennomført høsten 2022 ble det blant annet diskutert å redusere bruken av videonotat, og at instituttet bør ha en felles policy for dette.

- På høstens undervisningsseminar for bachelorkursene ble det foreslått at Undervisningsutvalget skal ta en mer aktiv rolle i timeplanleggingen. Det har vært vanlig at emneansvarlige som underviser på samme semester har møttes for å legge opp timeplanen for å unngå kollisjoner i undervisningsaktiviteter for studentkullet i det gitte semesteret. Dette har imidlertid vært gjennomført nokså uformelt og enkelte ganger ser man først når undervisningssemesteret er i gang at det likevel blir noen utilsiktede kollisjoner. Undervisningsleder vil derfor fra våren 2023 kalle inn til formelle timeplanleggingsmøter for kommende semester, slik at forslag til timeplaner er godt koordinerte mellom parallelle kurs. Her vil vi bruke kollisjonsmatriser etter mal som tidligere har blitt brukt på 3.-semesterkursene på bachelorprogrammet, som tar hensyn til både vanlig undervisningsaktivitet, innleveringsfrister for obligatoriske oppgaver og vurdering. Når de detaljerte timeplanene kommer tilbake til instituttet, vil disse gjennomgås på et eget møte i undervisningsutvalget. For vårsemesteret 2023 er det planlagt timeplanlegging med emneansvarlige i slutten av mars, mens de ferdige forslagene til timeplan vil behandles i Undervisningsutvalget i midten av mai.

- Høsten 2022 så det endelig ut til at de tekniske løsningene for GIS-kursene GEO110 og GEO215 fungerte som de skulle. Emneansvarlige melder at problemene knyttet til kapasitet på virtuelle maskiner i hovedsak er løst.

- I utgangspunktet ønsket vi å videreføre ordningen med to fulltidsansatte undervisningsassistenter ved instituttet, da dette fungerte svært godt i 2020-2021. Det viste seg imidlertid å være utfordrende å få kvalifiserte søkere til å fylle begge stillingene. For høsten 2022 og våren 2023 har vi derfor kun hatt én fulltidsansatt undervisningsassistent, som har dekket kurs i samfunns- og miljøgeografi. Assistenter til kurs i naturgeografi har derfor blitt dekket av masterstudenter på timebaserte kontrakter. Utfordringen med å fylle begge fulltidsstillingene skyldes at masterstudentene våre får gode jobbtillbud utenfor instituttet etter endt grad, der en 10-måneders stilling som undervisningsassistent gjerne ikke kan konkurrere med faste stillinger som ofte også har bedre lønnsvilkår. Vi ønsker likevel å lyse ut to fulltidsstillinger med oppstart høsten 2023, med håp om at vi kan få gode søkere.

- Ordningen med GIS-orakel for GEO110 og GEO215 videreføres.

- Masterprogrammet i systemdynamikk fortsetter med hybrid undervisning. Det er nå 3 studenter som har heldigitale studieplasser ved masterprogrammet i systemdynamikk. Programsensor for systemdynamikk var imponert over hvordan hybrid-løsningene på programmet fungerer, og melder at førsteårsstudentene med heldigitale studieplasser føler seg godt integrert i programmet.

Emne- og programevaluering

- De 3-årige emnerapportene og egne evalueringer ble behandlet i Undervisningsutvalget i starten av høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023. Tilbakemeldinger som kommer opp i møtene blir tatt videre med emneansvarlige og/eller instituttleder.

-Det er meldt inn enkelte studieplanendringer etter erfaringer og evalueringer fra året før. Dette er stort sett små endringer, som presiseringer i emnebeskrivelsene, oppdatering av forkunnskapskrav og justering av obligatoriske aktiviteter og undervisningsformer. I GEO100 ble det bestemt å endre lengden på skoleeksamen fra 4 til 5 timer.

Emner som har blitt evaluert med 3-årig rapport med studentevaluering i 2022:

- **GEO100 Introduksjon til geografi: Globale utfordringer og lokale svar.** Av spesifikke tilbakemeldinger fra studentene som vil bli fulgt opp er ønske om bedre informasjon før feltkurs. Emneansvarlig ble sykemeldt store deler av semesteret, noe som ga noen utfordringer i koordineringen av kurset og samkjøring av eksamensoppgaver. Til neste år vil vi fortsette å utvikle emnet med gjennomgående fokus på bærekraftig utvikling innenfor rammene av den nåværende emnebeskrivelsen. Vi har startet en prosess med det som er ventet å bli en større revidering av emnet, i sammenheng med at ordningen med exfac legges ned. Prosessen starter med et stabsmøte våren 2023, der innhold, pensum og vurderingsformer vil bli diskutert, og om kurset skal gjøres om til et obligatorisk kurs på 100-nivå.
- **GEO113 Klima, oseanografi og biogeografi.** Undervisningsopplegget er velprøvd og fungerer stort sett bra, og resultatene på eksamen er gode. Deler av undervisningen på kurset får imidlertid noe kritikk for å være uorganisert, og dette vil følges opp av de emneansvarlige.
- **GEO281 Miljøforvaltning og planlegging.** Tilbakemelding fra studentundersøkelsen viser behov for bedre samordning av time- og eksamensplan for anbefalte emner i 5. semester. Dette vil vi ta tak i gjennom den mer formelle timeplanleggingen mellom emner som Undervisningsutvalget vil sette i gang (se forrige kapittel).
- **GEO291 Field Course in Physical Geography.** I evalueringen kom det noen tilbakemeldinger på at det er for liten tid til å skrive rapporten etter feltkurset. Rent praktisk er det vanskelig å gjøre noe med dette med tanke på at feltkurset går i slutten av mai, men fra våren 2023 vil studentene få tildelt feltoppgavene tidligere i semesteret, som gir dem noe bedre tid til å jobbe med rapporten.
- **GEO306 Methods in Human Geography.** Noen negative tilbakemeldinger på organisering, pensum og vurderingsform.
- **GEO308 Theory of Science and Research Design for Geographers.** Emnebeskrivelsen blir oppdatert for å fjerne uklarhet om hva som er obligatorisk deltakelse på seminar, og for å understreke at kurset omfatter alle tre studieretningene i geografi.
- Ved systemdynamikk evalueres alle kursene hvert år, og evalueringene behandles i eget programstyre. Vurderingsform endres til todelt mappeevaluering for GEO-SD304, GEO-SD308, GEO-SD321 og GEO-SD325.

- Hilde Nymoen Rørtveit (NTNU) er tilsatt som ny ekstern programsensor for geografi for de neste fire årene. Hun vil vurdere bachelorprogrammet første år, deretter masterprogrammet i 2024 og overgang/fracfall mellom programmene i 2025 før endelig rapport i 2026. Hun avholdt møter med stab, fagutvalg og studenter for å innhente data til første rapport i februar 2023. Vi avventer fortsatt avsluttende rapport fra forrige eksterne programsensor.

- Bachelorprogrammet i geografi (BASV-GEOG) leverte den 5-årige programevalueringsrapporten (reakkreditering) høsten 2022. Rapporten ble godkjent i Undervisningsutvalget 28. november og Instituttrådet 9. desember, og videresendt til fakultetets Studiekvalitetskomité 15. desember 2022. Studiekvalitetskomitéen vil gjøre ferdig sin innstilling i løpet av mars 2023, og denne behandles i Fakultetsstyret i juni 2023.

- Nici Zimmermann (University College London) har levert første programsensorrapport for masterprogrammet i systemdynamikk. Hun ble bedt om å fokusere på oppbygging av studieprogrammet. Rapporten skal behandles i eget programstyre.

Gjennomføringstall

Kandidatproduksjonen på instituttet er generelt økende (Tabell 1). På bachelorprogrammet i geografi (BASV-GEOG) ser vi en betydelig økning fra 2021 (24 kandidater) til 2022 (30 kandidater), noe som var forventet etter sterke inntakstall i 2019 (49 registrerte studenter). Dette bringer oss nærmere målet om å fylle studieplassene, men det er fortsatt rom for å styrke opptaket. Dette må imidlertid veies mot hva som er bærekraftig med dagens undervisningsressurser og inntakskvaliteten. Det nivået som har vært på overbooking til bachelorprogrammet fra fakultetets side har balansert dette på en rimelig god måte slik vi ser det.

Tabell 1: Kandidatproduksjon ved institutt for geografi

Studieprogram	2019			2020			2021			2022		
	HØST	VÅR	Total	HØST	VÅR	Total	HØST	VÅR	Total	HØST	VÅR	Total
BASV-GEOG	5	20	25	3	20	23	3	21	24	1	29	30
MASV-GEOG	4	13	17	2	16	18	1	13	14		12	12
MASV-MEHA		1	1	1	2	3	1	1	2	1	6	7
MASV-PHYG					2	2		3	3		2	2
MASV-SYSDY		10	10	6	8	14	3	15	18	7	9	16
Total	9	44	53	12	48	60	8	53	61	9	58	67

Tabell 1: [Kandidater – egenfinansiert \(Tableu\)](#)

Gjennomsnittlig kandidatproduksjon på masterprogrammene i geografi, som omfatter det norske masterprogrammet i geografi (MASV-GEOG) samt de internasjonale programmene Geographies of Sustainable Development (MASV-MEHA) og Physical Geography (MASV-PHYG), har de siste fire årene ligget på 20 kandidater per år (Tabell 1). Det laveste kandidattallet ser vi i 2019 (18 kandidater) og det høyeste i 2020 (23 kandidater). 2022 plasserer seg dermed noe over snittet med 21 kandidater, men i dette ligger det en liten nedgang i kandidater på det norske masterprogrammet og en økning på MASV-MEHA som var forventet ut fra opptaket i 2020. De tre siste årene ligger kandidatproduksjonen på

masterprogrammene på 79-88 % av opptaket innen normert tid. Ut fra dette forventer vi en økning de neste to årene ut fra det gode opptaket i 2021 (28) og 2022 (29). Produksjonen ved masterprogrammet i systemdynamikk ser ut til å ha en jevnt stigende trend, til tross for en liten nedgang siste år. Gitt den store andelen internasjonale studenter på systemdynamikk kan det er imidlertid være grunn til å bekymre seg for hva den nye ordningen med studieavgift for studenter fra utenfor EU vil gjøre med opptaket til programmet fremover. MASV-MEHA har også en del studenter fra utenfor EU, og kan dermed også rammes negativt av studieavgiften.

Tabell 2: Studiepoengproduksjon per student ved institutt for geografi

Studieprogram	Årstall / Termin									
	2018		2019		2020		2021		2022	
	VÅR	HØST	VÅR	HØST	VÅR	HØST	VÅR	HØST	VÅR	HØST
ÅRSV-GEOG	18,33	15,00	19,17	23,00	24,38	17,50	22,73	25,68	26,39	23,00
BASV-GEOG	23,42	25,65	26,04	25,15	27,07	27,52	27,04	26,69	26,12	25,48
MASV-GEOG	24,10	15,40	30,67	15,91	37,75	16,77	37,33	12,76	40,80	19,03
MASV-MEHA	45,00	20,00	40,00	15,00	34,29	19,29	24,44	18,82	35,33	15,88
MASV-PHYG				26,00	40,00	14,00	44,00	24,29	32,86	12,86
MASV-SYSDY	22,50	20,00	22,00	25,10	24,68	24,19	25,42	21,70	18,37	20,88
Total	23,34	20,80	26,07	22,90	28,88	23,70	28,26	23,27	27,18	22,33

Tabell 2: [Studiepoeng pr student \(Tableu\)](#)

Fra og med 2019 har studiepoengproduksjonen på bachelorprogrammet i geografi ligget over 50 studiepoeng per student per år (Tabell 2), men trenden har vært noe nedadgående fra 2020 (54,63 studiepoeng) til 2022 (51,60 studiepoeng). Masterprogrammene er mer uforutsigbare da enkelte studenter tar flere studiepoeng enn normert i noen semestre, og enkelte har fått utsatt frist for innlevering grunnet pandemien eller andre årsaker. Det er derfor vanskelig å se noen klar trend i produksjonen på masterprogrammene, men for MASV-PHYG og MASV-SYSDY har 2022 de laveste tallene som er registrert de siste 5 år, henholdsvis 45,72 og 39,25, mens det norske masterprogrammet i geografi har sitt høyeste (59,83).

Studieportefølje

Planer for endringer i studieporteføljen

Etter ansettelse av en ny førsteamanuensis (nå professor) innenfor GIS og fjernmåling (se neste avsnitt), har det vært diskutert muligheten for å opprette et nytt masterprogram innenfor dette temaet ved instituttet. Foreløpig har ikke planene kommet langt nok til at vi ønsker å melde det formelt inn i denne omgang, men vi er inne i en prosess for å kartlegge om dette er mulig og ønskelig. Vi må blant annet få oversikt over hvilke undervisningsressurser som kreves og hvor eventuelle studieplasser skal komme fra før vi eventuelt går videre med prosessen.

Dimensjonering av studietilbudet

Ved institutt for geografi er det en tredelt spesialisering i 1) Naturgeografi, 2) Miljø- og landskapsgeografi og 3) Samfunnsgeografi. Det gjør at det undervises i et stort antall spesialiseringkurs, i tillegg til at vi har en stor del feltundervisning, laboratorieundervisning

og andre studentaktive læringsformer. Instituttet har en høy andel masterstudenter i forhold til bachelorstudenter, og dette krever store undervisningsressurser per student. Vi underviser dermed i mange spesialiserte kurs på siste semester av bachelorprogrammet og på masternivå. Dette gjør at institutt for geografi overordnet sett har et lavt antall studenter per årsverk sammenlignet med andre institutter ved SV-fakultetet, men grunnet den ovennevnte strukturen og store andelen masterstudenter blir undervisningsbyrden på de ansatte stor. Våren 2022 ble det ansatt en ny førsteamanuensis innenfor GIS og fjernmåling, som raskt rykket opp til professor. I tillegg ble det ansatt en stipendiat i naturgeografi med pliktarbeid knyttet til undervisning i GIS-kursene, og det har blitt inngått en samarbeidsavtale med institutt for geovitenskap om undervisning på to kurs i GIS og fjernmåling. Til sammen gjør dette at metodeundervisningen knyttet til GIS og fjernmåling for tiden er mer robust når det kommer til undervisningsressurser enn det har vært de siste årene. Generelt vil vi likevel understreke at instituttet fortsatt er i en noe sårbar situasjon når det kommer til undervisningsressurser. Flere kurs er fortsatt avhengige av stipendiater med pliktarbeid for å fungere, i noen tilfeller som emneansvarlige. Forskningsgruppene som drifter undervisningen innenfor de ulike studieretningene er relativt små, og det kan bli utfordrende å dekke inn undervisning under kommende forskerterminer.

Gruppen for systemdynamikk har kun tre faste vitenskapelige ansatte, mens det undervises 9 kurs hvert år og uteksamineres et betydelig antall studenter. I tillegg er leder for programmet i programstyret for Masterprogram i bærekraft ved UiB. Gruppen har derfor generelt for få ressurser til undervisning.

Rektoratets tema

Kvalitetsutvikling i utdanning og studentaktiv læring

Undervisningen ved instituttet tar i stor grad studentaktiv læring i bruk gjennom praktiske seminarer og feltkurs. Denne typen undervisning fikk seg en knekk under pandemien, da flere feltkurs ble kansellert og fjernundervisning tok over for seminarundervisningen. Vi er imidlertid på god vei tilbake til der vi var før pandemien når det kommer til studentaktiv læring, og vi kan se på studiebarometeret for 2022 at dette ser ut til å ha hatt en positiv effekt på studentenes tilbakemeldinger på undervisningen ved instituttet. Vi ønsker å utvikle dette videre ved å stadig forbedre feltundervisningen vår. En utfordring i dette arbeidet er imidlertid at prisnivået på reiser og overnatting har steget betydelig siden før pandemien, mens våre tilskudd til feltkurs ikke har økt tilsvarende.

Instituttet deltar i et forskningsprosjekt ved institutt for pedagogikk som skal se på bruk av 'student peer review', eller 'hph.d.-student vil følge' som observatør våren 2023, mens selve datainnsamlingen starter høstsemesteret 2023. Vi forventer at resultatene fra denne studien vil være nyttig for oss i anvendelsen av hverandrevurdering ved instituttet, som vil fremme studentaktiv læring på kursene våre. Forskningsprosjektet vil også gi oss innsikt i hvordan dette gjøres ved andre institutter.

Tverrfaglighet og muligheter for bredt emnevalg

Geografi er i utgangspunktet en tverrfaglig studieretning. Instituttet anbefaler i tillegg studentene på bachelorprogrammet å ta emner fra andre fagmiljø som frie studiepoeng, gjerne i et omfang på 30 studiepoeng. Vi viser til alle åpne emner ved UiB og har alltid vist til

åpne emner ved SV-fakultetet. Men vi lar det være opp til studentene å ta valget og går ikke ut med anbefalte emnepakker. Unntaket er DIGI-emnene som vi informerer ekstra om. Vi har en egen anbefalt emnepakke i 5. semester, og anbefaler studentene å reise på utveksling i 4. (eller 5. semester).

Av andre tverrfaglige prosjekt deltar instituttet med emner til masterprogrammet i bærekraft. CET201 Berekraftig innovasjon, GEO330 Theories of Sustainable Land Use, GEO337 Discourse, Politics, and Place: Critical Perspectives on Environmental Governance og GEO-SD330 Natural Resources Management har alle vært valgemenner siden starten av programmet. Nå har vi inngått avtale om at GEO283 Geographies of transformation: mitigating and adapting to rapid climate change også skal listes som valgemenner for disse studentene.

Arbeidslivsrelevans

I arbeidet med programevalueringen av bachelorprogrammet i geografi kom det fram at mange studenter tidlig i studieløpet bekymrer seg for at det de lærer ikke skal være relevant i arbeidslivet. Samtidig ser vi at uteksaminerte studenter slett ikke har problemer med å få seg jobb, og det er dermed en stor kontrast i hvordan de ansatte og studentene oppfatter dette. Utfordringen ligger derfor hovedsakelig for oss å formidle arbeidslivsrelevansen til studentene på en god måte. En del har vært gjort av Fagutvalget (Terra) gjennom karrierelunsjer og lignende arrangementer, men vi ser at instituttet nok bør bidra mer til å formidlingsarbeidet ved å ta opp temaet i undervisningen og ved å invitere gjesteforelesere fra arbeidslivet. Dette gjøres allerede i noen kurs, som for eksempel GEO110, som har gjesteforeleser fra Statens Kartverk. Mentorer og fulltidsansatte undervisningsassistenter kan i tillegg være et mulig kontaktpunkt for å nå ut til studentene med denne informasjonen. Basert på studiebarometeret så ser dette ut til å være et problem som går igjen på de fleste instituttene ved SV-fakultetet, så det bør kanskje vurderes tiltak på fakultetsnivå så vel som på instituttnivå, for eksempel gjennom fakultetets mentorer eller i forbindelse med fadderuka.

Praksisemnet GEO260 får gode tilbakemeldinger fra både studenter og praksissteder, og vi ønsker å utvide antallet studenter på dette kurset, selv om dette vil begrenses av hvor mange praksisplasser som er ledige til enhver tid. Vi jobber derfor aktivt med å skaffe flere praksisplasser.

Utveksling

Instituttet legger til rette for og anbefaler utveksling i 4. og/eller 5. semester på bachelorprogrammet i geografi. Da skal studentene ta frie studiepoeng og vi godkjenner alle emner så lenge det ikke overlapper med emner de har tatt her. Studentene velger emner selv. Mange velger å studere geografi på utveksling. Dette støtter vi da det er nyttig for studentene å få oppleve andre perspektiver på faget. Geografifaget er også så vidt at det alltid finner andre typer emner enn de vi underviser her. Masterstudentene reiser i mindre grad på utveksling, men vil legge til rette for det i 2. semester for de som ønsker. Mange av masterstudentene i naturgeografi tar et emne på UNIS i 2. semester. Dette regnes ikke som utveksling i rapporteringene, men gir studentene både internasjonal erfaring og de andre fordelene med utveksling.

Instituttet har et mål om at 50% av de som fullfører bachelorprogrammet i geografi har vært på utveksling i løpet av studiet. Det har variert stort hvor stor denne andelen har vært. Etter

svært lave tall for kullene som fullførte i 2021 og 2022, hvor pandemien satte grenser for utvekslingsmulighetene, opplever vi nå en økende interesse, søkning og utreise blant studentene. Vi forventer at prosentdelen vil stige, og vi skal fortsette å forvente, anbefale, informere og dele erfaringer om utveksling.

	Antall kvalifikasjoner	Andel kvalifikasjoner med utveksling
2017	30	30,0%
2018	20	45,0%
2019	26	15,4%
2020	24	25,0%
2021	25	12,0%
2022	29	10,3%

[Tabell 3: Kvalifikasjoner og utveksling \(Tableu\)](#)

Forskningsnær utdanning

Flere av kursene underveis i bachelorgraden og de ulike retningene på mastergraden i geografi har feltkurs hvor studentene lærer seg datainnsamling og forskningsmetoder i praksis. Dette er gjerne knyttet til pågående forskningsprosjekter som de emneansvarlige styrer eller deltar i. Dette gjelder blant annet kursene GEO124, GEO313 og GEO328. Ved systemdynamikk brukes faglærernes egen forskning til å illustrere hvordan metodene kan brukes i ulike kontekster. Særlig i GEO-SD302, GEO-SD309 og GEO-SD325 er studentene deltagere i forskningsprosjekter.

Alle veilederne ved instituttet lager presentasjoner av sine forskningsprosjekter der det er rom for masterstudenter å delta, og disse blir presentert på nettsidene til instituttet og på skrivekurset i første semester (GEO310/GEO-SD310), der masterstudentene velger tema og veileder for prosjektet sitt. De fleste masterprosjektene ved instituttet blir dermed nært knyttet til pågående forskningsprosjekter, og vi tror dette er med på å gjøre masterutdanningene våre mer attraktive. Innenfor naturgeografi er dette også nødvendig, da prosjektene gjerne har kostbart feltarbeid og laboratorieanalyser knyttet til seg, mens studentene som velger retning miljø- eller samfunnsgeografi har noe mer frihet til å definere sine egne prosjekter.